

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ilmastosuunnitelma 2025-2035

Kaustisen kunta

Luonnos 27.2.2025

Kaustisen kunnan ilmastosuunnitelma 2025-2035
2025
Kunnanvaltuusto xx.xx.2025

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Sisällysluettelo

Johdanto	4
Kunnan päästötiedot	6
1 Ilmastotyön koordinointi, verkostot ja viestintä	12
2 Energia ja liikenne	18
3 Materiaalikierto ja hankinnat	26
4 Kestävä ruokajärjestelmä	31
5 Hiilensidonta ja luonnon monimuotoisuus	35
6 Ilmastomuutokseen sopeutuminen	40
Suunnitelman seuranta ja päivitys	43
Lähteet	44

Johdanto

Ilmaston lämpenemisen pysäyttäminen edellyttää maailmanlaajuisten hiilidioksidipäästöjen nollausta, ja jokainen vähennetty hiilidioksidipäästötonni auttaa hidastamaan ilmastonmuutosta.

Suomen kansallinen tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Myös Keski-Pohjanmaan maakunnan tavoitteena on hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä.¹ Kaustisen kunnan ilmastosuunnitelmassa on huomioitu Keski-Pohjanmaan ilmastotiekartassa asetetut toimenpiteet ja tavoitteet. Kaustisen ilmastosuunnitelma ohjaa kunnan ilmastotyötä kohti hiilineutraaliutta ja määrittää kunnan päästövähennystavoitteen sekä toimenpiteet, joilla päästöjä vähennetään kunnan toiminnassa. Ilmastosuunnitelma on valmisteltu osana Kaustisen seutukunnan Kuntien ilmastosuunnitelmat –hanketta Ympäristöministeriön rahoittamana.²

Suunnitelman valmistelussa mukana ovat olleet kunnan henkilöstö, luottamushenkilöt, yritykset ja asukkaat. Osana valmistelutyötä keväällä 2024 toteutettiin kunnan ilmastokysely³, joka antoi sidosryhmille mahdollisuuden vaikuttaa ilmastosuunnitelman sisältöihin.

Ilmastosuunnitelman päästötietojen lähteenä on käytetty Suomen Ympäristökeskuksen ylläpitämän Hiilineutraalisuomi.fi-verkkopalvelun päästötietopalvelua.⁴ Palvelu hyödyntää päästölaskennassa käyttöperusteista laskentamenetelmää (ALas)⁵, jossa enemmistö päästöistä lasketaan tuotantoperusteisesti ja osa kulutusperusteisesti, riippumatta niiden maantieteellisestä syntypaikasta.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Lähteet

1. [Keski-Pohjanmaan ilmastotiekartta 2035](#). Keski-Pohjanmaan liitto 2021. PDF-Tiedosto. Viitattu 15.1.2025.
2. [Kuntien ilmastosuunnitelmat](#). Kaustisen seutukunta. Verkkosivu. Viitattu 15.1.2025.
3. Kuntien ilmastokysely. Kaustisen seutukunta 2024.
4. [Kuntien ja alueiden khk-päästöt](#). Hiilineutraalisuomi.fi. Suomen Ympäristökeskus. Verkkosivu. Viitattu 15.1.2025.
5. [Käyttöperusteisen päästölaskennan menetelmä](#). Hiilineutraalisuomi.fi. Suomen Ympäristökeskus 2024. Verkkosivu. Viitattu 15.1.2025.

Sanasto

Hiilineutraalius	Tila, jossa toiminnan aiheuttamat hiilidioksidipäästöt ovat yhtä suuret kuin toiminnan aikana sidotut tai kompensoidut päästöt.
Päästövähennystavoite	Tavoite vähentää kasvihuonekaasupäästöjä tiettyyn määrään tai prosenttiosuuteen tiettyyn vuoteen mennessä.
Hiilidioksidiekvivalentti (CO2e)	Yksikkö, joka kuvaa eri kasvihuonekaasujen ilmastovaikutuksia suhteessa hiilidioksidiin.
Hinku-verkosto	Hiilineutraalit kunnat -verkosto, johon kuuluvat kunnat sitoutuvat vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään.
Kiertotalous	Talousmalli, jossa materiaalit ja tuotteet pidetään käytössä mahdollisimman pitkään, ja jätteen syntyminen minimoidaan.
Kestävä kehitys	Kehitys, joka täyttää nykyhetken tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuuksia täyttää omat tarpeensa.
Hiilensidonta	Prosessi, jossa hiilidioksidia poistetaan ilmakehästä ja varastoidaan esimerkiksi maaperään tai kasveihin.
Luonnon monimuotoisuus	Elollisten organismien monimuotoisuus, mukaan lukien lajien, ekosysteemien ja geneettinen monimuotoisuus.
Ekologinen kompensaatio	Toimenpiteet, joilla hyvitetään luonnolle aiheutettuja haittoja esimerkiksi lisäämällä luonnon monimuotoisuutta toisaalla.
Hulevesi	Rakennetuilta alueilta pois johdettava sade- ja sulamisvesi.
Vieraslaji	Laji, joka on levinnyt luontaiselta esiintymisalueeltaan uusille alueille ihmisen toiminnan seurauksena ja voi aiheuttaa haittaa paikalliselle ekosysteemille.
Biohiili	Hiilidioksidia sitova materiaali, joka valmistetaan biomassasta pyrolyysin avulla ja jota voidaan käyttää esimerkiksi maaperän parantamiseen.
Kestävä ruokajärjestelmä	Ruokajärjestelmä, joka huomioi ympäristövaikutukset, taloudellisen kannattavuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden.

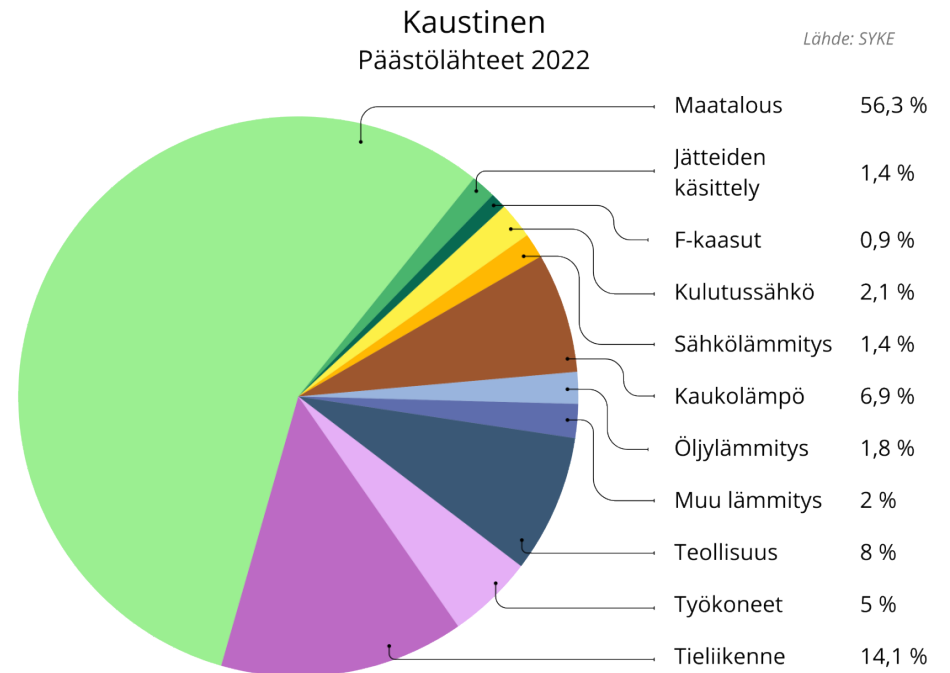
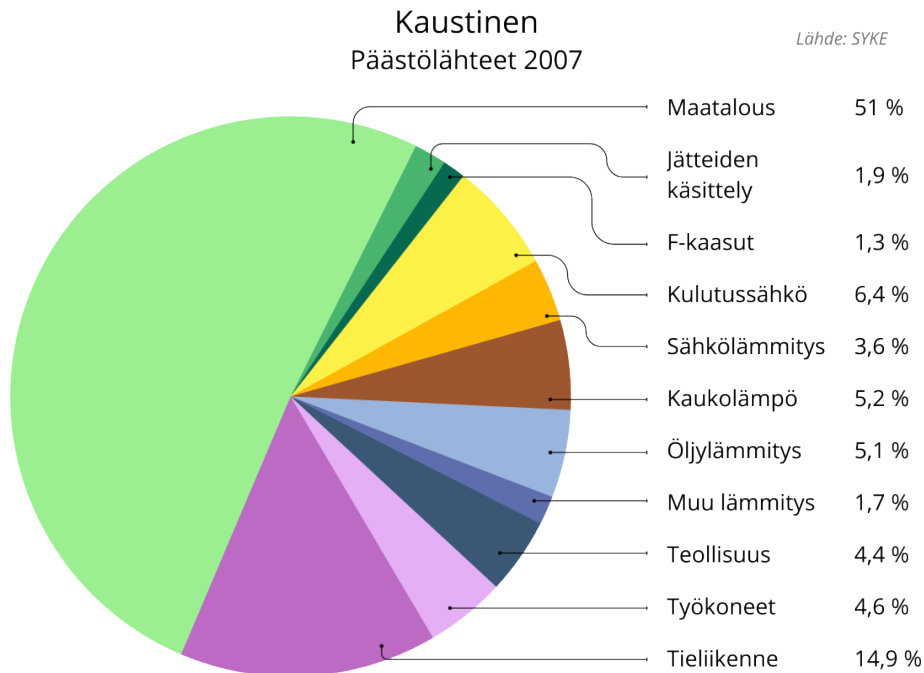

Kunnan päästötiedot

Kunnan päästötiedot

Kaustisen kokonaispäästöt vuonna 2022 olivat 76,4 kt CO₂e. Kokonaispäästöt ovat vähentyneet 15,7 % vuodesta 2007 vuoteen 2022. Päästöt asukasta kohden ovat vähentyneet 13,7 %, kun asukasluku on laskenut 2,3 %. Kaustisen suurimmat päästölähteet vuonna 2022 olivat maatalous (56 %), tieliikenne (14 %) ja teollisuus (8 %).⁴

Kaustinen - Kokonaispäästöt 2007-2022

(Hinku-laskenta ilman päästöhyvityksiä)

Päästöluokka	Päästöt 2007 (kt CO2e)	Päästöt 2022 (kt CO2e)	Muutos 2007-2022 (%)	Päästöt per asukas, 2007 (t CO2e)	Päästöt per asukas, 2022 (t CO2e)	Muutos per asukas 2007-2022 (%)
Kulutussähkö	5,8	1,6	-71,9	1,3	0,4	-71,2
Sähkölämmitys	3,3	1,1	-65,8	0,8	0,3	-65,0
Kaukolämpö	4,7	5,3	12,7	1,1	1,3	15,4
Öljylämmitys	4,6	1,4	-70,9	1,1	0,3	-70,2
Muu lämmitys	1,5	1,5	1,7	0,3	0,4	4,1
Teollisuus	4,0	6,1	53,5	0,9	1,5	57,2
Työkoneet	4,2	3,8	-7,7	1,0	0,9	-5,5
Tieliikenne	13,5	10,8	-20,2	3,1	2,6	-18,3
Maatalous	46,3	43,1	-6,9	10,8	10,3	-4,6
Jätteen käsittely	1,7	1,1	-38,0	0,4	0,3	-36,6
F-kaasut	1,2	0,7	-43,1	0,3	0,2	-41,7
Yhteensä	90,8	76,5	-15,7	21,1	18,2	-13,7
Asukasluku	4298	4198	Lähde: SYKE – Kuntien ja alueiden khk-päästöt			

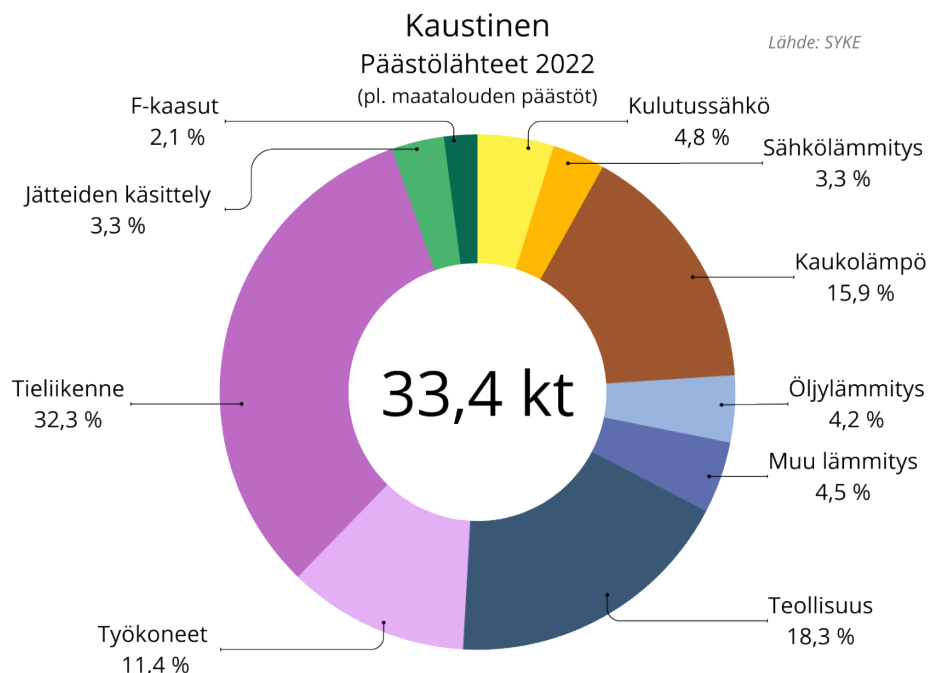
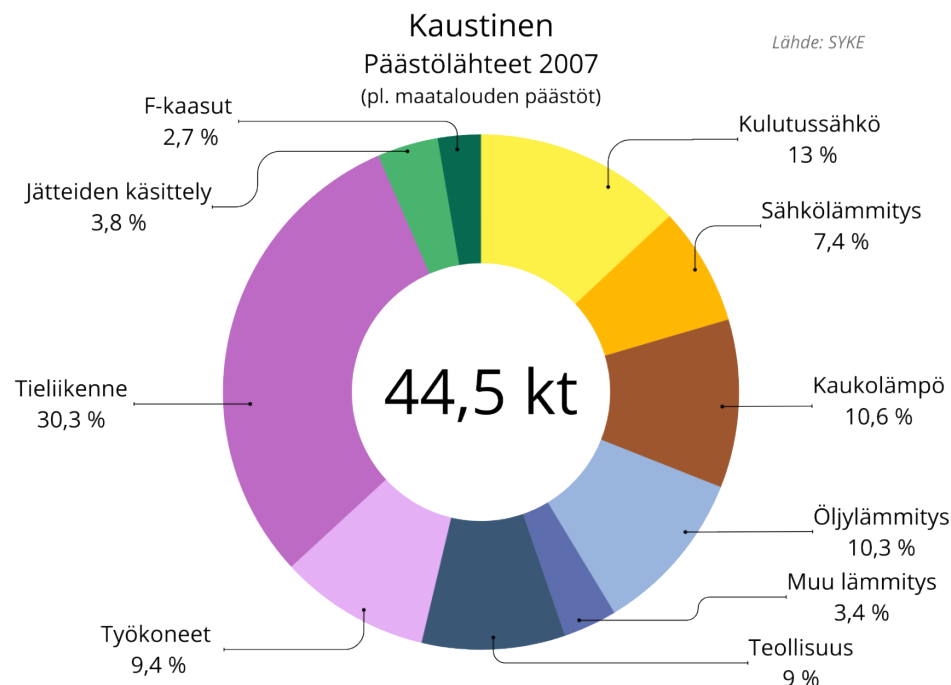

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Päästövähennystavoite

Kaustisen päästövähennystavoite vuodelle 2035 on 80 % vuoden 2007 tasosta.

Päästövähennystavoitteessa ei huomioida maa- ja metsätalouden päästöjä. Maatalous on Kaustisen suurin päästölähde, ja kunnan vaikuttamismahdollisuudet maatalouden päästöihin ovat rajalliset. Laskentamenetelmässä maatalouden päästöt kohdistuvat alueille tuotantoperusteisesti, vaikka maaseudulla tuotetaan ruokaa huomattavasti laajemmalle alueelle. Tämän vuoksi päästövähennystavoitteen asettamisessa maa- ja metsätalouden päästöt on jätetty laskennan ulkopuolelle.

Päästökehitys

Suomen ympäristökeskuksen päästöskenaariotyökalun⁶ mukaisen perusskenaarion pohjalta tehdyn skenaarion mukaan Kaustisen kokonaispäästöt vähenisivät nykyisillä ilmastotoimilla ja –politiikoilla 73,4 % vuoteen 2035 mennessä, kun maatalouden päästöt jätetään laskennan ulkopuolelle. Skenaariolaskennassa käytetyt oletukset on lueteltu liitteessä 1.

Kunnan päästövähennystavoite ei sisällä päästöhyvityksiä. Kaustisen kunta on kuitenkin edistänyt uusiutuvan energian tuotantoa alueella merkittävästi. Kaustiselle suunnitelmassa oleva biokaasulaitos tuottaa valmistuessaan 150GWh nesteytettyä biometaania.⁷ Hinku-laskentamenetelmällä biokaasun tuotannosta saatavat päästöhyvitykset huomioiden kunta on hiilinegatiivinen vuonna 2035 (pl. maatalouden päästöt).

Päästöskenaario 2007-2035, Kaustinen

Päästöluokka	2007 (kt CO2e)	2022 (kt CO2e)	2035 (kt CO2e)	Päästömuutos (%)
Kulutussähkö	5,8	1,6	0,4	-93 %
Sähkölämmitys	3,3	1,1	0,3	-91 %
Kaukolämpö	4,7	5,3	0,65	-86 %
Öljylämmitys	4,6	1,4	0	-100 %
Muu lämmitys	1,5	1,5	0,6	-60 %
Teollisuus	4	6,1	2,5	-38 %
Työkoneet	3,7	3,8	2,4189	-35 %
Tieliikenne	13,5	10,8	4,2624	-68 %
Jätteiden käsittely	1,7	1,1	0,4741	-72 %
F-kaasut	1,2	0,7	0,1	-92 %
Yhteensä	44	33,4	11,7054	-73 %
Tavoite 2035 (kt Co2e)			8,8	-80 %
Erotus tavoitteeseen kt CO2e	35,2	24,6	2,9054	

Skenaario sis. päästöhyvitykset

Hyvitykset	-15	
Yhteensä	-6,2	-114 %

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

6. [Kuntien khk-päästöjen skenaariotyökalu](#). Hiilineutraalisuomi.fi. Suomen Ympäristökeskus. Viitattu 15.1.2025.

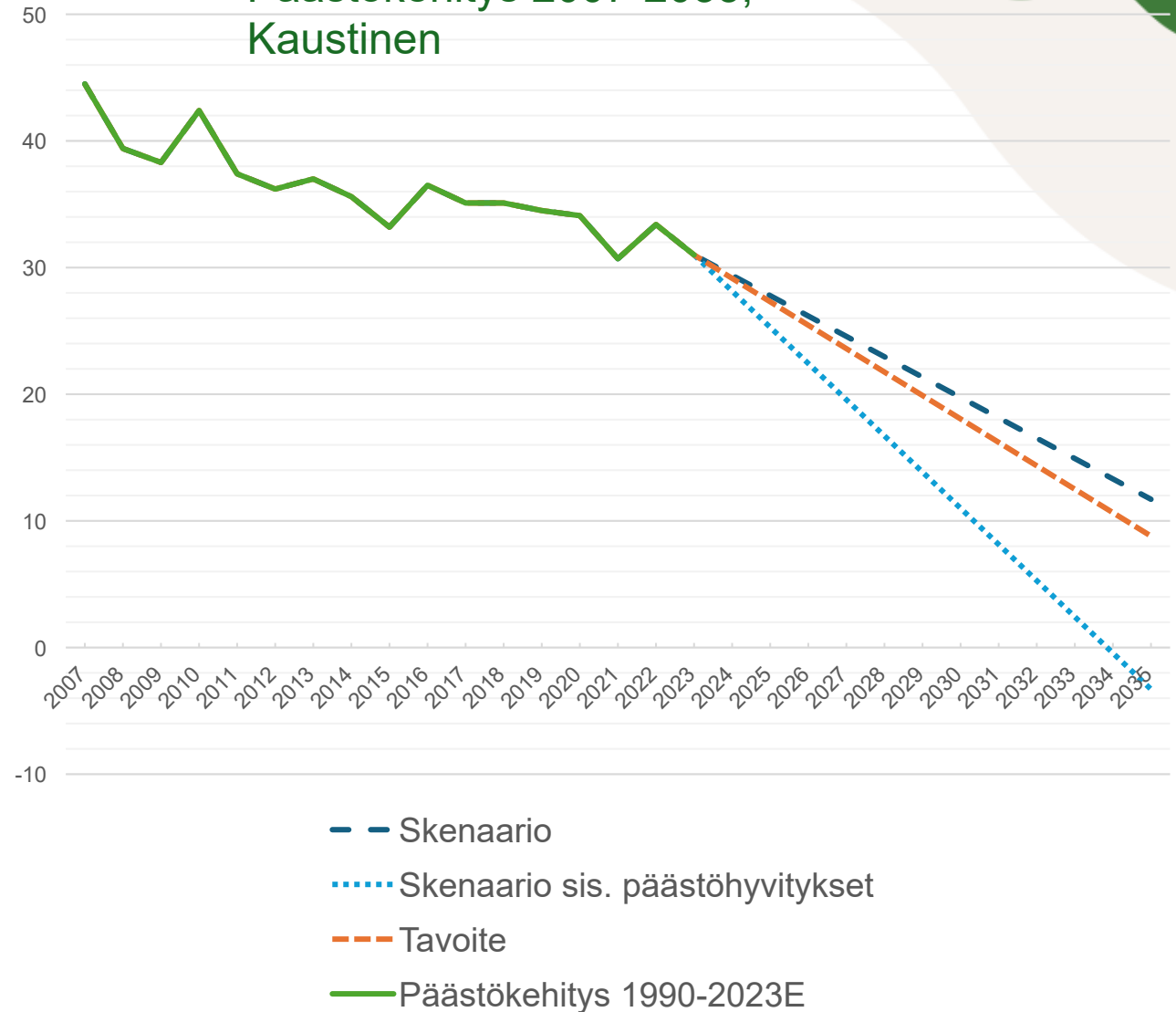
7. Excel-listaus vireillä olevista biokaasu- ja biometaanin laitoshankeinvestoinneista. tilanne 13.3.2024. Suomen Biokierto ja Biokaasu ry 2024.

Päästökehitys 2007-2035, Kaustinen

Kaustisella päästöjä on tähän asti vähennetty muun muassa edistämällä uusiutuvan energian tuotantoa, parantamalla rakennusten energiatehokkuutta sekä seudullisessa yhteistyössä hanketoiminnan avulla. Päästäkseen 80 % päästövähennystavoitteeseensa kunnan on vähennettävä kasvihuonekaasupäästöjä vielä 2,9 kt CO₂e nykyisten toimien lisäksi.

Tavoitteen saavuttamiseksi kunta toteuttaa toimenpiteitä kuuden kehittämisteeman sisällä:

1. Ilmastotyön koordinointi, verkostot ja viestintä
2. Energia ja liikenne
3. Materiaalikierto ja hankinnat
4. Kestävä ruokajärjestelmä
5. Hiilensidonta ja luonnon monimuotoisuus
6. Ilmastomuutokseen sopeutuminen

1

Ilmastotyön koordinointi,
verkostot ja viestintä

1 Ilmastotyön koordinointi, verkostot ja viestintä

Tavoitteet:

- Ilmastonäkökulma huomioidaan läpileikkaavasti kunnan toiminnassa
- Kunta hyödyntää verkostoja ja yhteistyötä ilmastotyönsä toteuttamisessa
- Kunta aktivoi sidosryhmiä mukaan ilmastotyöhön viestinnän keinoin
- Kunta viestii ilmastotyöstään ja raportoi ilmastotoimenpiteiden toteutumisesta

Mittarit: Kunnan kokonaispäästöt

Kaustisen ilmastosuunnitelma 2025–2035 on kunnalle ensimmäinen laatuaan. Ilmastotyötä on tehty osana kunnan muita prosesseja, mutta ilmastosuunnitelma tekee nämä ilmastotoimet näkyväksi ja ohjaa kunnan suunnitelmallista ilmastotyötä kohti hiilineutraaliutta.

Verkostot ovat merkittävässä roolissa pienen kunnan ilmastotyössä. Päästöjen vähentämiseksi on tärkeää aktivoida sidosryhmiä mukaan ilmastotyöhön sekä tehdä yhteistyötä seudullisesti, alueellisesti ja kunnan sisällä.

Kaustisen ilmastokysely³ toteutettiin keväällä 2024. Kysely tarjosi kunnan asukkaille ja yrityksille mahdollisuuden vaikuttaa kunnan ilmastosuunnitelman valmisteluun. Lisäksi kysely tarjosi ilmastosuunnitelman valmistelijoille tietoa kuntalaisten omasta ilmastotyöstä sekä ilmastoon liittyvistä arvoista ja asenteista. Kysely sisälsi omat osionsa asukkaille, nuorille, yrityksille sekä kuntien henkilöstölle ja luottamushenkilöille. Kyselyyn saatiin yhteensä 155 vastausta.

Kuntalaiset ovat olleet aktiivisia omassa ilmastotyössään kierrättämällä, vähentämällä energiankulutusta ja tekemällä kestäviä valintoja kulutustottumuksissaan. Ilmastosuunnitelman kehittämisteemoista kuntalaiset kokivat tärkeimpinä jätehuollon ja kiertotalouden, energiatehokkuuden sekä kestäväen ruokajärjestelmän kehittämisteemat. Asukkaiden mielestä on tärkeää, että ilmastomuutoksen hidastamiseksi tehdään aktiivisesti työtä, ja pyrkivät huomioimaan myös oman toimintansa ilmastovaikutukset arjessaan.

Kunnan ilmastoviisaudelle asukkaat antoivat arvosanan 3,1.

Kunnan työntekijät ja luottamushenkilöt kokivat ilmastotyön tukevan kunnan elinvoimaisuutta ja pitivät tärkeänä, että kunta tekee töitä päästöjen vähentämiseksi. Ilmasto- ja kestävyysarvoihin panostaminen nähtiin myös kunnalle kannattavana.

Kunnan työntekijät ja luottamushenkilöt antoivat kunnan ilmastoviisaudelle arvosanan 3,2.

Olen huolissani ilmastomuutoksesta ja sen vaikutuksista. 4,1

On tärkeää, että ilmastomuutoksen hidastamiseksi ja sen vaikutusten hillitsemiseksi tehdään aktiivisesti työtä. 4,3

Pyrin huomioimaan oman toimintani ilmastovaikutukset arjessani. 3,6

Ihmisten pitäisi tehdä enemmän ilmastomuutoksen hidastamiseksi ja sen vaikutuksiin varautumiseksi. 3,3

Minulla on kyky vaikuttaa ilmastomuutoksen hillintään omilla valinnoillani ja toimillani. 3,4

*1 - täysin eri mieltä, 5 - täysin samaa mieltä
Kaustisen ilmastokysely 2024, asukkaat*

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

1 Ilmastotyön koordinointi, verkostot ja viestintä - Toimenpiteet

1.1 Kunnan ilmastosuunnitelma

Tehtävät

- Kunnan ilmastosuunnitelman laatiminen (5/2025)
- Ilmastosuunnitelman hyväksyminen kunnanvaltuustossa (5/2025)
- Viestintä ilmastosuunnitelman valmistumisesta (6/2025)
- Ilmastosuunnitelman liittäminen kuntastrategiaan (5/2029)
- Ilmastosuunnitelman vuosiraportointi (vuosittain)
- Ilmastosuunnitelman päivitys (5/2029)

Vastuutaho: Hallintopalvelut (kunnan hallintosäännön mukaisen toimivaltajaon mukaisesti), Kaustisen seutukunta (suunnitelman valmistelu)
Mittari: Valmis ilmastosuunnitelma, toteutettu viestintä
Määräaika: 6/2025
Toteutusvaihe: Toteutuksessa

1.2 Liittyminen Hinku-verkostoon

Tehtävät

- Hinku-työryhmän perustaminen, Hinku-johtoryhmän jäsenen ja yhteyshenkilön nimeäminen
- Suunnitelma päästöjä vähentävistä investoinneista ja hillintätoimien suunnitelma
- Hinku-raportointi ja viestintä (jatkuva)

Vastuutaho: Hallintopalvelut, Ympäristötoimi, Tekninen toimi
Mittari: Verkostoon liittyminen
Määräaika: 2029
Toteutusvaihe: Idea

1.3 Liittyminen kunta-alan energiatehokkuussopimukseen

Tehtävät

- Energiansäästötavoitteiden asettaminen
- Energiatehokkuuden jatkuva parantaminen osaksi johtamisjärjestelmiä ja toimintasuunnitelmia
- Energiatehokkuussopimukseen sitoutuminen ja ehtojen täyttäminen

Vastuutaho: Hallintopalvelut, Tekninen toimi
Mittari: Energiatehokkuussopimukseen liittyminen
Määräaika: 2027
Toteutusvaihe: Idea

1.4 Ilmastotyötä tukevat tapahtumat ja kampanjat

Tehtävät

- Pyöräilyviikko 2026 (5/2026)
- Miljoona roskapussia-kampanja 2026 (5/2026)
- Hävikkiviikko 2026 (9/2026)
- Kestävän kehityksen viikko 2026 (9/2026)
- Energiansäästöviikko 2026 (10/2026)

Vastuutaho: Sivistyspalvelut
Mittari: Tapahtumien ja kampanjoiden määrä
Määräaika: Jatkuva
Toteutusvaihe: Toteutuksessa

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

1.5 Kunnan ilmastoviestintä

Tehtävät

- Viestintä kestävän kehityksen teemaviikkojen, tapahtumien ja kampanjoiden yhteydessä Ilmastosuunnitelman toteutumisen raportointi toimintakertomuksessa (12/2025)
- Muu ilmasto- ja kestävyysaiheinen viestintä kunnan viestintäkanavissa

Vastuutaho: Hallintopalvelut
Mittari: Toteutettu viestintä
Määräaika: Jatkuva
Toteutusvaihe: Toteutuksessa

1.6 Kunnan ilmastokysely

Tehtävät

- Ilmastokyselyn toistaminen ilmastosuunnitelman päivityksen yhteydessä (12/2028)
- Ilmastokyselyn tulosten koonti ja viestintä (6/2029)

Vastuutaho: Hallintopalvelut
Mittari: Ilmastokyselyn
vastaukset
Määräaika: 2029
Toteutusvaihe: Idea

1.7 Sähköisen asioinnin kehittäminen

Tehtävät

- Sähköisten lomakkeiden päivittäminen ja maksutoimintojen liittäminen lomakkeisiin
- Sähköisten palvelujen ylläpitäminen

Vastuutaho: Hallintopalvelut
Mittari: Päivitetyt lomakkeet,
lomakkeiden käyttö
Määräaika: 2030
Toteutusvaihe: Toteutuksessa

1.8 Opetetaan lapsille ja nuorille kestävästä elämäntavasta ja kannustetaan ilmastotekoihin

Tehtävät

- Järjestetään kestävään elämäntapaan kannustavaa toimintaa lapsille ja nuorille osana Kestävän kehityksen viikkoa (9/2026)
- Hävikkiviikon viestintä ja toiminta kouluruokailuissa (9/2026)
- Osallistutaan energiansäästöviikkoon kouluissa opettamalla energiatehokkuudesta ja järjestämällä teemaan liittyvää toimintaa (10/2026)
- Osallistutaan kouluissa Miljoona roskapussia-kampanjaan (6/2026)
- Osallistutaan valtakunnalliseen pyöräilyviikkoon kouluissa (5/2026)
- Hyödynnetään opetuksessa Opetushallituksen materiaaleja ilmasto-, kiertotalous- ja ympäristöaiheista

Vastuutaho: Sivistyspalvelut
Mittari: Tapahtumien ja
kampanjoiden määrä, ilmasto- ja
kestävyysaiheet opetuksessa
Määräaika: 2030
Toteutusvaihe: Toteutuksessa

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

1.9 Yhteistyön, verkostojen ja rahoituskanavien hyödyntäminen ilmastotyön toteutuksessa

Tehtävät - Ilmastotyötä ja kestävää kehitystä edistäviin hankkeisiin osallistuminen seudullisessa yhteistyössä - Biohiilituotannon edistäminen HIILEKAS-hankkeessa (9/2025) - Kestävän matkailun edistäminen KULUMAT-hankkeessa (12/2025) - Energian varastoinnin selvityshanke Kase ESSI (12/2025) - Maaseudun digitalisaation tukeminen ja tietoliikenneyhteyksien kehittäminen Kuidut käyttöön -hankkeessa (7/2026)	Vastuutaho: Hallintopalvelut Mittari: Hankkeiden lkm, yhteistyökumppanien lkm Määräaika: Jatkuva Toteutusvaihe: Toteutuksessa
---	--

1.10 Edistetään vihreän siirtymän liiketoimintaa alueella

Tehtävät - Yrityspalvelut neuvovat ja tukevat yrittäjiä vihreän siirtymän hankkeissa ja liiketoiminnassa - Alueen pk-yritysten (sekä aloittavat että toimivat yritykset) kannustaminen, neuvonta ja avustaminen uusiutuvan energian hyödyntämisessä ja kiertotaloutta edistävien hankkeiden suunnittelussa - Avustaminen hankkeiden kokonaisrahoituksessa, mutta erityisesti julkisen rahoituksen instrumenttien hyödyntämisessä - Kunta suhtautuu avoimesti vihreän siirtymän hankkeisiin kunnan alueella	Vastuutaho: Yrityspalvelut Mittari: Yritysten hankkeet ja investoinnit alueella Määräaika: Jatkuva Toteutusvaihe: Toteutuksessa
---	--

2

Energia ja liikenne

2 Energia ja liikenne

Tavoitteet:

- Säästetään energiaa ja kehitetään energiatehokkuutta kunnan toiminnassa resurssien mukaan
- Lisätään uusiutuvaa energiaa
- Edistetään kevyttä liikennettä

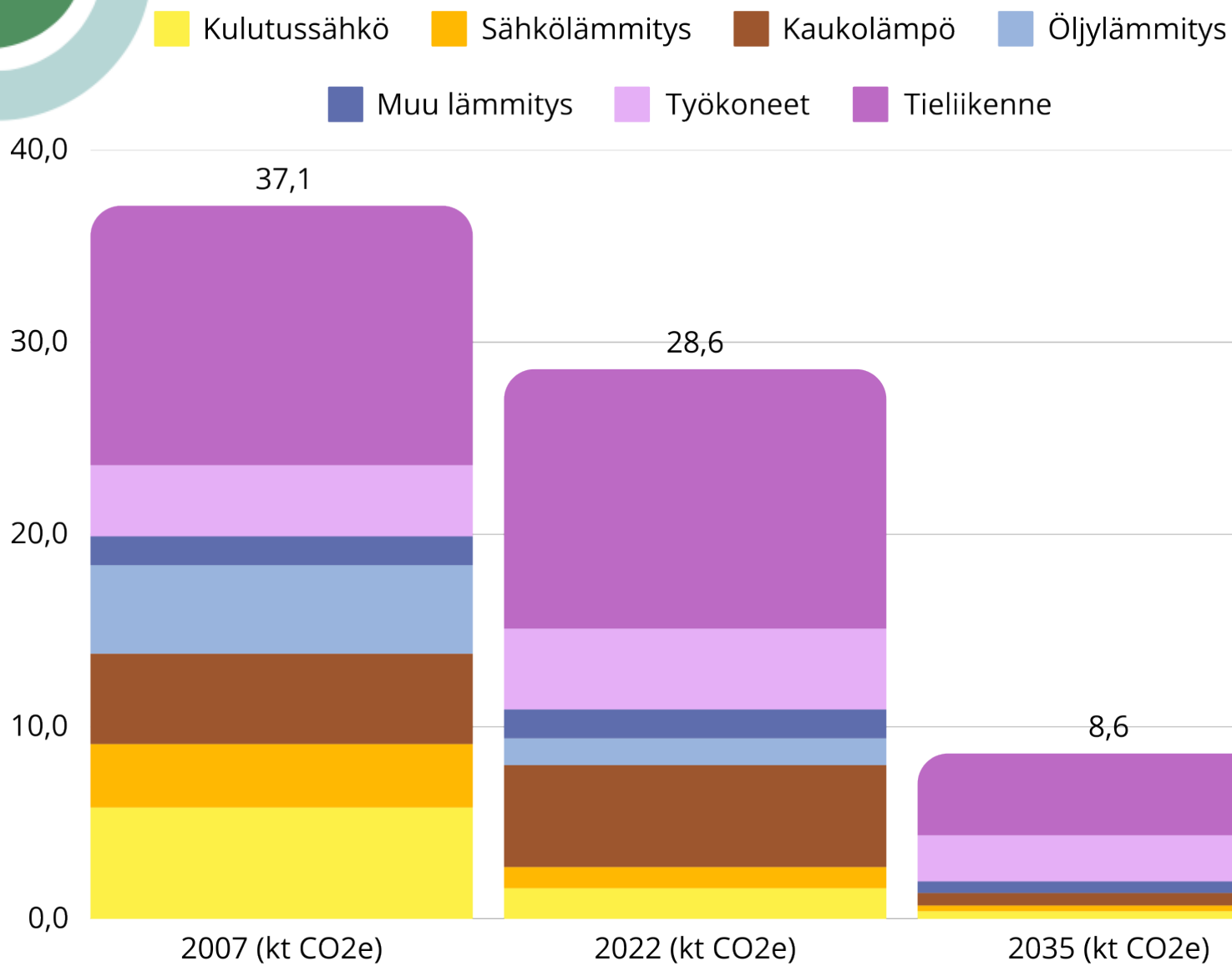
Mittarit: Sähkönkulutuksen päästöt, sähkölämmityksen päästöt, öljylämmityksen päästöt, kaukolämmön päästöt, muut lämmityksen päästöt, tieliikenteen päästöt

Kaustisen päästöistä vuonna 2022 kulutussähkön osuus oli 2,1% ja yhteensä 12,2% syntyi eri lämmitysmuodoista. Tieliikenteen osuus kunnan päästöistä oli 14,1%. Työkoneiden osuus päästöistä oli 5,0%.⁴

Kaustinen kuuluu pyöräilykuntien verkostoon. Kuntalaiset ovatkin aktiivisia kevyen liikenteen käyttäjiä, ja kunnan ilmastokyselyn vastauksissa asukkaat esittivät toiveita kevyen liikenteen väylien kehittämiseksi. Sähköautojen latauspisteiden runsas määrä kunnassa sai myös kiitosta asukkailta.

Päästöluokka	2007 (kt CO ₂ e)	2022 (kt CO ₂ e)
Kulutussähkö	5,8	1,6
Sähkölämmitys	3,3	1,1
Kaukolämpö	4,7	5,3
Öljylämmitys	4,6	1,4
Muu lämmitys	1,5	1,5
Työkoneet	4,2	3,8
Tieliikenne	13,5	10,8

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

2 Energia ja liikenne - Toimenpiteet

2.1 LED-tekniikan hyödyntäminen valaistuksessa

Tehtävät - Tievalaistuksen uusiminen LED-tekniikkaa hyödyntäen - Kunnan kiinteistöjen loisteputkivalaisimien vaihto LED-tekniikkaa hyödyntäviin	Vastuutaho: Tekninen toimi Mittari: Uusittu valaistus, sähkönkulutuksen päästöt Määräaika: 2030 Toteutusvaihe: Toteutuksessa
---	---

2.2 Lisätään automatiikkaa kunnan kiinteistöissä

Tehtävät - Automatiikan lisääminen ja hyödyntäminen ilmanvaihdon, valaistuksen ja lämmityksen optimointiin	Vastuutaho: Tekninen toimi Mittari: Automatiikka kunnan kiinteistöissä, sähkönkulutuksen ja kaukolämmön päästöt Määräaika: 2035 Toteutusvaihe: Toteutuksessa
--	---

2.3 Kunnan sähkösopimuksen vaihto uusiutuvaan energiaa hyödyntävään

Tehtävät - Kunnan sähkösopimuksen kilpailutus ilmastonäkökohdat huomioiden sen ollessa ajankohtainen, mikäli se on taloudellisesti mahdollista - Uusiutuvan sähkön sähkösopimuksen käyttöönotto, mikäli se on taloudellisesti mahdollista	Vastuutaho: Tekninen toimi Mittari: Vihreä sähkösopimus, sähkönkulutuksen päästöt Määräaika: 2035 Toteutusvaihe: Idea
---	--

2.4 Energiatehokas uudis- ja korjausrakentaminen

Tehtävät - Parannetaan energiatehokkuutta kunnan kiinteistöissä - Energiatehokkuus huomioidaan uudisrakentamisessa, mikäli se on taloudellisesti mahdollista	Vastuutaho: Tekninen toimi Mittari: Kunnan kiinteistöjen energiatehokkuus, sähkönkulutuksen ja kaukolämmön päästöt Määräaika: 2030 Toteutusvaihe: Toteutuksessa
--	--

2.5 Energiatohokkaita toimintatavat

Tehtävät	Vastuutaho: Tekninen toimi, Sivistystoimi, Kiinteistö Oy Rekipolska, Kaustisen kehitys
- Energiatohokkuusohjeistukset kunnantalolle	Mittari: Luodut energiatohokkuusohjeistukset, sähkönkulutuksen ja kaukolämmön päästöt
- Energiatohokkuusohjeistukset kouluille	Määräaika: 2035
- Energiatohokkuusohjeistukset kunnan vuokra-asuntojen asukkaille	Toteutusvaihe: Idea
- Viestintä energiatohokkuudesta energiansäästöviikon yhteydessä	

2.6 Kunnan kiinteistöstrategia

Tehtävät	Vastuutaho: Tekninen toimi
- Laaditaan kunnalle kiinteistöstrategia kartoittamalla tilojen käyttöaste, kunto ja energiatohokkuus	Mittari: Valmis kiinteistöstrategia, kiinteistöstrategian toteutuminen
- Toteutetaan kunnan kiinteistöstrategiaa tilojen käytön ja energiankulutuksen optimoimiseksi	Määräaika: 2035
	Toteutusvaihe: Idea

2.7 Energiatohokkaita sähkölaitteet ja vesikalusteet

Tehtävät	Vastuutaho: Tekninen toimi
- Sähkölaitteiden vaihto energiatohokkaampiin (viimeistään nykyisten tullessa käyttöikänsä päähän)	Mittari: Uusitut sähkölaitteet ja vesikalusteet, kiinteistöjen energiankulutus, sähkönkulutuksen päästöt
	Määräaika: 2035
	Toteutusvaihe: Toteutuksessa

2.8 Energiankulutuksen mittaaminen, seuranta ja raportointi

Tehtävät	Vastuutaho: Tekninen toimi
- Kunnan energiankulutusta mittaavan menetelmän käyttöönotto	Mittari: Kiinteistöjen energiankulutus, sähkönkulutuksen päästöt, kaukolämmön päästöt
- Kunnan energiankulutuksen seuranta ja raportointi	Määräaika: 2030
	Toteutusvaihe: Idea

2.9 Luovutaan fossiilisesta öljystä kunnan kiinteistöjen lämmityksessä

Tehtävät	Vastuutaho: Tekninen toimi
- Öljylämmityksestä luopuminen	Mittari: Öljylämmityksen päästöt
	Määräaika: 2030
	Toteutusvaihe: Toteutuksessa

2.10 Ilmastoystävällinen kaukolämpö

Tehtävät

- Tuotetaan kaukolämpö uusiutuvalla energialla resurssien mukaan

Vastuutaho: Kaustisen Lämpö Oy
Mittari: Luodut energiatehokkuusohjeistukset, sähkönkulutuksen ja kaukolämmön päästöt
Määräaika: 2035
Toteutusvaihe: Idea

2.11 Energiakatselmukset kunnan kiinteistöissä

Tehtävät

- Energiakatselmukset kunnan kiinteistöissä

Vastuutaho: Tekninen toimi
Mittari: Rakennusten energiankulutus
Määräaika: 2035
Toteutusvaihe: Idea

2.12 Edistetään uusiutuvan energian tuotantoa alueella

Tehtävät

- Kunta edistää uusiutuvan energian tuotantoinvestointien syntymistä alueelle sujuvalla päätöksenteolla ja kaavoituksella ja on avoin uusiutuvan energian hankkeille
- Biokaasulaitos (2026)

Vastuutaho: Hallintopalvelut
Mittari: Uusiutuvan energian hankkeet ja tuotanto
Määräaika: 2035
Toteutusvaihe: Toteutuksessa

2.13 Kiinteistökohtaisten aurinkosähköjärjestelmien asentaminen kunnan kiinteistöissä

Tehtävät

- Kiinteistökohtaisten aurinkoenergialaitteistojen mahdollisuuksien kartoitus kunnan olemassa olevissa kiinteistöissä, määräaika 31.12.2027
- Aurinkopaneelit yli 2000 m2 rakennuksiin, määräaika 31.12.2027
- Aurinkopaneelit yli 750 m2 rakennuksiin, määräaika 31.12.2028
- Aurinkopaneelit yli 250 m2 rakennuksiin, määräaika 31.12.2030
- Aurinkopaneelit uusissa rakennuksissa, määräaika 31.12.2026

Vastuutaho: Tekninen toimi
Mittari: Kiinteistökohtaiset aurinkosähköjärjestelmät kunnan kiinteistöissä
Määräaika: 2030
Toteutusvaihe: Idea

2.14 Hyödynnetään alueellista energianeuvontaa

Tehtävät	Vastuutaho: Tekninen toimi
- Alueellisen energianeuvonnan hyödyntäminen kunnan energiatehokkuuden edistämisessä	Mittari: Energianeuvonnan hyödyntäminen, toteutettu viestintä
- Tiedottaminen energianeuvonnasta energiansäästöviikon viestinnässä	Määräaika: 2027
	Toteutusvaihe: Idea

2.15 Energiatehokkuusohjeistus hankintaohjeeseen

Tehtävät	Vastuutaho: Hallintopalvelut
- Työ- ja elinkeinoministeriön energiatehokkaiden hankintojen ohjeistus hankintaohjeeseen	Mittari: Päivitetty hankintaohje
	Määräaika: 2030
	Toteutusvaihe: Idea

2.16 Sähköautojen latauspisteiden lisääminen

Tehtävät	Vastuutaho: Tekninen toimi
- Asennetaan latauspisteitä ja latauspistevalmiuksia kunnan kiinteistöjen pysäköintipaikkojen yhteyteen	Mittari: Sähköautojen latauspisteet, tieliikenteen päästöt
- Kunta suhtautuu avoimesti muiden toimijoiden latauspistehankkeisiin	Määräaika: 2035
	Toteutusvaihe: Toteutuksessa

2.17 Edistetään etätyömahdollisuuksia

Tehtävät	Vastuutaho: Hallintotoimi
- Perustetaan kuntaan asukkaiden käytettävissä oleva etätyötila	Mittari: Kunnan etätyötilat, tieliikenteen päästöt
- Kunta toimii esimerkkinä etätyön toteuttamisessa ja vähentää työntekijöiden työmatkaliikkumisen tarvetta hyödyntämällä etätyömahdollisuuksia	Määräaika: 2030
	Toteutusvaihe: Toteutuksessa

2.18 Edistetään kevyttä työmatkaliikkumista

Tehtävät

- Kunta osallistuu valtakunnalliseen pyöräilyviikkoon (5/2026)
- Osallistuminen kilometrikisaan
- Kunnan hyvinvointikampanja henkilöstölle (esim. Heiaheia tai muu)
- Kannustaminen kevyen liikenteen käyttöön kunnan viestinnässä

Vastuutaho: Sivistys- ja hyvinvointipalvelut, Hallintopalvelut
Mittari: Tieliikenteen päästöt, toteutetut tehtävät
Määräaika: 2030
Toteutusvaihe: Idea

2.19 Kevyen liikenteen edistäminen

Tehtävät

- Huolehditaan kevyen liikenteen väylien talvikunnossapidosta ja katupölyn oikea-aikaisesta poistosta
- Kehitetään kevyen liikenteen väyliä kaavoituksella ja infrarakentamisella
- Osallistetaan asukkaita kevyen liikenteen kehittämiseen kyselyn avulla
- Kunnan viestinnässä kannustetaan asukkaita kevyen liikenteen käyttöön
- Opistonmäki-Keskusta kevyenliikenteenväylän rakentaminen resurssien mukaan
- Kaustinen-Veteli kevyenliikenteenväylän rakentaminen resurssien mukaan

Vastuutaho: Tekninen toimi, Hallintopalvelut
Mittari: Tieliikenteen päästöt
Määräaika: 2030
Toteutusvaihe: Toteutuksessa

2.20 Joukkoliikenteen kehittäminen

Tehtävät

- Edistetään joukkoliikennettä kunnassa kysynnän mukaan
- Lisätään kesäkaudella joukkoliikennevuoroja matkailijoiden hyödynnettäväksi
- Perho-Halsua-Veteli-Kaustinen-Kokkola –linjan kehittäminen yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa

Vastuutaho: Hallintopalvelut
Mittari: Tieliikenteen päästöt
Määräaika: 2035
Toteutusvaihe: Toteutuksessa

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

3

Materiaalikierto ja hankinnat

3 Materiaalikierto ja hankinnat

Tavoitteet:

- Edistetään kiertotaloutta ja kestäväää kulutusta
- Kunnan hankinnat ovat kestäviä ja huomioivat hiilijalanjäljen resurssien mukaan
- Rakentamisessa huomioidaan hiilijalanjälki ja ilmastovaikutukset resurssien mukaan

Mittarit: Kunnan kokonaispäästöt, jätteidenkäsittelyn päästöt

Kierrätys, kestävät hankinnat sekä kestävä uudis- ja korjausrakentaminen ovat tärkeitä keinoja kunnan hiilijalanjäljen vähentämisessä. Kiertotaloutta edistävät toimenpiteet, kuten materiaalien kierrätys tuovat myös taloudellista hyötyä.

Vuonna 2022 jätteiden käsittelyn päästöt muodostivat 1,4% kunnan kokonaispäästöistä. Jätteiden käsittelyn päästöt ovat vähentyneet 38 % vuodesta 2007.⁴ Kierrätysasioihin on Kaustisella panostettu, ja kuntalaiset kierrättävätkin aktiivisesti erilaisia jätteitä.

Kaustisen jätehuolto on ulkoistettu Ekorosk Oy:lle, joka vastaa jätehuollon kehittämisestä ja tarjoaa neuvontaa asukkaille kierrätysasioissa. Ekorosk on sitoutunut tavoitteissaan kulkemaan kohti kiertotaloutta ja vähentämään jätteidenkäsittelyn ympäristövaikutuksia.

Kierrätän aktiivisesti erilaisia jätteitä.

4,3

Kierrättäminen on tehty helpoksi Kaustisella.

3,6

*1 - täysin eri mieltä, 5 - täysin samaa mieltä
Kaustisen ilmastokysely 2024, asukkaat*

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

3 Materiaalikierto ja hankinnat - Toimenpiteet

3.1 Kehitetään kierrätyspisteiden toimintaa

Tehtävät	Vastuutaho: Ympäristötoimi
- Kunta tekee yhteistyötä jätehuoltoyritysten kanssa kierrätyspisteiden toiminnan kehittämiseksi	Mittari: Jätteiden käsittelyn päästöt
- Asiakastytytyväsyysskysely kuntalaisille kierrätyspisteiden riittävydestä, siisteydestä ja toimivuudesta	Määräaika: 2035
	Toteutusvaihe: Idea

3.2 Kalusteiden ja tavaroiden kierrätys kunnan toiminnassa

Tehtävät	Vastuutaho: Tekninen toimi
- Hankitaan kalusteita käytettynä	Mittari: Kierrätetyt ja käytettynä hankitut kalusteet ja tavarat
- Käytettyjen kalusteiden myynti tai antaminen eteenpäin	Määräaika: 2030
- Hyödynnetään digitaalisia alustoja kalusteiden ja tavaroiden kierrätyksessä (esim. Kiertonet, Facebookin paikallisryhmät)	Toteutusvaihe: Idea

3.3 Materiaalien kierrätys kunnan toiminnassa

Tehtävät	Vastuutaho: Tekninen toimi, Lämpölaitos
- Hyödynnetään puhdas puujäte lämmöntuotannossa	Mittari: Toteutettujen tehtävien lkm, jätteiden käsittelyn päästöt
- Lämpölaitoksen puutuhkan hyödyntäminen metsälannoitteena	Määräaika: 2035
- Kierrätetään kunnan toiminnassa syntyvät jätteet	Toteutusvaihe: Toteutuksessa

3.4 Edistetään kiertotalouteen perustuvan liiketoiminnan syntymistä alueelle

Tehtävät	Vastuutaho: Yrityspalvelut, Hallintopalvelut
- Yrityspalvelut tukevat ja neuvovat yrittäjiä kiertotalouteen pohjautuvan liiketoiminnan kehittämisessä	Mittari: Yritysten kiertotaloushankkeet ja – investoinnit, kiertotalouteen perustuvat hankkeet ja liiketoiminta
- Kunta suhtautuu avoimesti kiertotalouden liiketoimintaan alueella	Määräaika: 2035
- Kunta osallistuu kiertotaloutta edistäviin hankkeisiin	Toteutusvaihe: Toteutuksessa

3.5 Kestävä uudis- ja korjausrakentaminen

Tehtävät - Puurakentamisen ja vähähiilisen rakentamisen edistäminen ohjaamalla materiaalivalintoja kaavoituksella ja rakennusmääräyksillä - Huomioidaan rakentamisen hiilijalanjälki kunnan uudis- ja korjausrakentamisessa resurssien mukaan - Uudisrakentamisessa rakennetaan päästöttömiä rakennuksia resurssien mukaan	Vastuutaho: Tekninen toimi Mittari: Vähähiilisten ja puurakentamisen rakennushankkeiden lkm, rakennusten hiilijalanjälki Määräaika: 2035 Toteutusvaihe: Idea
--	---

3.6 Kehitetään kirjaston lainaamotoimintaa

Tehtävät - Selvitetään asukkaiden tarpeet lainaamotoiminnalle kyselyn avulla - Lainaamotoiminnan kehittäminen kyselyn tulosten pohjalta	Vastuutaho: Kirjastopalvelut Mittari: Lainaamotoiminnan käyttöaste, asiakastytyvyisyys Määräaika: 2035 Toteutusvaihe: Idea
---	---

3.7 Kestävien hankintojen laatukriteerit hankintaohjeeseen mahdollisuuksien mukaan

Tehtävät - Kestävien hankintojen laatukriteereiden määrittely hyödyntäen mm. Motivan kriteeripankkia - Hankintaohjeen päivitys	Vastuutaho: Hallintopalvelut Mittari: Päivitetty hankintaohje, kestävien hankintojen lkm Määräaika: 2035 Toteutusvaihe: Idea
--	---

3.8 Kestävyyuskriteerit materiaaleille kaukolämmön tuotannossa

Tehtävät - Kaukolämmön tuotantoon käytettävien materiaalien hankintakriteereissä painotetaan kotimaisuutta, paikallisuutta ja kierrätysmateriaaleja	Vastuutaho: Kaustisen Lämpö Oy, Hallintopalvelut Mittari: Kestävien materiaalien osuus kaukolämmön tuotannossa, kaukolämmön päästöt Määräaika: 2035 Toteutusvaihe: Idea
---	--

3.9 Matkailijoiden ja vapaa-ajan asukkaiden informointi kierrätyksestä ja jätteen lajittelumahdollisuuksista

Tehtävät

- Laaditaan kunnan sivuille ohjeet matkailijoille ja vapaa-ajan asukkailla kierrätyspisteiden sijainnista ja jätteiden lajittelusta
- Ohjeiden lisääminen kunnan sivuille

Vastuutaho: Ympäristöpalvelut, Ekorosk Oy

Mittari: Laaditut ohjeet, jätteiden käsittelyn päästöt

Määräaika: 2027

Toteutusvaihe: Idea

3.10 Vähennetään syntyvän jätteen määrää

Tehtävät

- Vähennetään syntyvän jätteen määrää hyvällä suunnittelulla ja kierrätetään materiaaleja tehokkaasti
- Ruokapalveluissa seurataan hävikin määrää ja vähennetään hävikkiä

Vastuutaho: Tekninen toimi

Mittari: Syntyvän jätteen määrä, hävikin määrä, jätteiden käsittelyn päästöt

Määräaika: 2035

Toteutusvaihe: Idea

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

4

Kestävä ruokajärjestelmä

4 Kestävä ruokajärjestelmä

Tavoitteet:

- Hiilijalanjäljen huomiointi ja vähentäminen ruokapalveluissa resurssien mukaan
- Ruokahävikin minimointi
- Ilmastoviisaan maatalouden edistäminen

Mittari: Maatalouden päästöt

Maatalous on Kaustisen suurin päästölähde, muodostaen 56,4% kunnan kokonaispäästöistä vuonna 2022. Maatalouden päästöt ovat vähentyneet 6,9 % vuodesta 2007 vuoteen 2022.⁴

Käytetyssä päästölaskentamenetelmässä maatalouden päästöt sijoittuvat sille alueelle, jolla ne tuotetaan, vaikka maaseudulla tuotetaan ruokaa ja muita tuotteita paljon laajemmalle alueelle. Tämän vuoksi maatalouden suuri osuus on huomioitu myös päästövähennystavoitteen asettamisessa.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

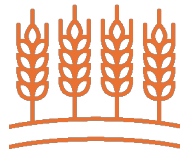
Kaustisen maaseutupalveluista vastaa KaseKan maaseutuyksikkö, jonka alueella tiloista 29% ovat maidontuottajia. Vuonna 2023 alueella oli 661 maatilaa, joilla viljeltiin yli 40 000 hehtaaria peltoa ja tuotettiin yli 106 miljoonaa litraa maitoa.⁸

Vuonna 2023 Kaustisella oli 106 toimivaa maatilaa, joista 34 tilaa olivat maidontuotantotiloja. Tilat tuottivat yhteensä 21,1 miljoonaa litraa maitoa vuodessa ja viljelivät lähes 6200 hehtaaria peltoa.^{9 10} Maatalous on alueelle tärkeä elinkeino, ja kunnan vaikuttamismahdollisuudet maatalouden päästöihin ovat rajalliset. Lähiruoan suosiminen vähentää ruoan hiilijalanjälkeä, mutta myös tukee paikallisia maataloustuottajia ja varmistaa, että käytössämme on kotimaista, puhdasta ruokaa myös tulevaisuudessa. Kunnan maaseutupalvelut tukevat paikallisia maataloustuottajia ilmastoviisaan ja elinvoimaisen maatalouden kehittämisessä.

Maatalous Kaustisella 2023

106
tilaa

6 180
hehtaaria peltoa

34
maitotilaa

21 098 887
litraa maitoa

Lähteet

8. [Alueen maatalous](#). Maaseutuyksikkö KaseKa. Verkkosivu. Viitattu 15.1.2025.

9. Taulukko: Käytössä oleva maatalousmaa kunnittain. Luonnonvarakeskus 2024.

10. Taulukko: Maidontuotanto kunnittain vuosittain. Luonnonvarakeskus 2024.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

4 Kestävä ruokajärjestelmä - Toimenpiteet

4.1 Ilmastoviisaat ruokapalvelut

Tehtävät

- Kirjataan hankintaohjeeseen ja ruokapalveluiden toimintasuunnitelmaan kotimainen ruoka ja sen käyttö
- Tehdään näkyväksi lähiruoan ja kotimaisen ruoan osuus ruokapalveluissa
- Viestintä lähiruoasta ja ruoan kotimaisuusasteesta
- Hävikin määrän seuraaminen ja esille tuonti ruokapalveluissa
- Hävikkiviikkoon osallistuminen
- Kotimaisen ruoan, satokausituotteiden, lähiruoan ja kasvisruoan huomiointi ruokalistojen suunnittelussa
- Kotimaisen ruoan, satokausituotteiden, lähiruoan ja kasvisruoan esille tuominen ruokapalveluissa

Vastuutaho: Tekninen toimi,
Ruokapalvelut
Mittari: Päivitetty hankintaohje,
ruokahävikin määrä, toteutetut tehtävät
Määräaika: 2030
Toteutusvaihe: Idea

4.2 Tehdään yhteistyötä maatalousyrittäjien kanssa ja tuetaan kestävää maataloutta

Tehtävät

- Maaseutupalvelut neuvovat maatalousyrittäjiä toiminnan ilmastoystävällisyyden parantamisessa ja kannustavat ilmastoviisaaseen maatalouteen
- Kunta tekee yhteistyötä maatalousyrittäjien kanssa ja tukee maaseudun elinkeinojen kehittymistä osallistumalla bio- ja kiertotalouden hankkeisiin seutuyhteistyössä resurssien mukaan

Vastuutaho: Maaseutupalvelut
Mittari: Maatalouden päästöt
Määräaika: 2035
Toteutusvaihe: Toteutuksessa

4.3 Edistetään ruokaketjun sivuvirtojen hyödyntämistä raaka-aineena ja energiantuotannossa

Tehtävät

- Kunta osallistuu biokaasun tuotannon ja ruokaketjun sivuvirtoihin perustuvan kiertotalouden edistämiseen seutuyhteistyön ja hanketoiminnan kautta resurssien mukaan
- Edistetään ruokaketjun sivuvirtojen hyödyntämistä sujuvalla kaavoituksella ja lupamenettelyillä resurssien mukaan
- Maaseutupalvelut ja yrityspalvelut tukevat ja neuvovat yrittäjiä biokaasun tuotantoon ja ruokaketjun sivuvirtoihin perustuvan toiminnan kehittämisessä
- Yritysten neuvonta ja avustaminen sivuvirtojen käyttöä edistävien hankkeiden suunnittelussa sekä avustaminen erilaisten sivuvirtojen hyödyntämiseen keskittyvän liiketoiminnan kehittämishankkeiden kokonaisrahoituksessa mukaan lukien julkisen rahoituksen instrumentit

Vastuutaho: Maaseutupalvelut,
Yrityspalvelut, Hallintopalvelut
Mittari: Ruokaketjun sivuvirtoja
hyödyntävä liiketoiminta alueella,
hankkeiden lkm
Määräaika: 2035
Toteutusvaihe: Toteutuksessa

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

5

Hiilensidonta ja luonnon monimuotoisuus

5 Hiilensidonta ja luonnon monimuotoisuus

Tavoitteet:

- Lisätään hiilensidontaa ja ylläpidetään hiilinieluja
- Edistetään luonnon monimuotoisuutta ja huolehditaan luonnon hyvinvoinnista
- Mahdollistetaan luontoa kunnioittava virkistyskäyttö ja ylläpidetään kuntalaisten arvokasta luontosuhdetta

Kansainvälisen luontopaneeli IPBESin ja hallitustenvälisen ilmastomuutospaneeli IPCC:n yhteisraportin mukaan ilmastomuutosta ja luontokatoa on torjuttava yhdessä, sillä molemmat ovat toisiaan vahvistavia ilmiöitä.¹¹

Kaustislaisille luonto on lähellä sydäntä - 2024 ilmastokyselyn vastauksissa asukkaat esittivät huolta siitä, että ilmastomuutoksen torjunnassa unohdetaan paikallisen maiseman ja luonnon vaaliminen. Kaustisen ilmastosuunnitelmaan on lisätty luonnon monimuotoisuutta ja hiilensidontaa edistäviä toimenpiteitä lähiluonnon suojelemiseksi. Maiseman monimuotoisuus lisää myös viihtyvyyttä ja toimii paikallisen maaseudun käyntikorttina. Monimuotoinen lähiluonto on yksi paikallisen matkailun, kulttuurin ja elämäntavan kulmakiviä.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

11. [IPBES-IPCC co-sponsored workshop report on biodiversity and climate change](#). Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services 2021. Viitattu 15.1.2025.

5 Hiilensidonta ja luonnon monimuotoisuus - Toimenpiteet

5.1 Hiilensidonnan ja luonnon monimuotoisuuden lisääminen kunnan maa-alueilla

Tehtävät

- Lisätään hiilensidontaa ja luonnon monimuotoisuutta kunnan nurmikoilla, pientareilla, joutomailla, käytöstä poistuneilla pelloilla ja muilla maa-alueilla linjassa maankäytön ja kaavoituksen kanssa
- Joutomailla ja käytöstä poistuneilla pelloilla lisätään hiilensidontaa ja luonnon monimuotoisuutta metsittämällä ja energiapuun kasvatuksella
- Lisätään pientareiden monimuotoisuutta hyödyntämällä niille suunniteltuja siemenseoksia
- Huomioidaan luonnon monimuotoisuus tienvarsien niiton suunnittelussa ja edistetään monimuotoisuutta oikea-aikaisella niitolla
- Perustetaan uusniittyjä ja hyödynnetään kotimaisia siemenseoksia ja maisemakasveja hiilensidonnan ja luonnon monimuotoisuuden edistämisessä

Vastuutaho:
Ympäristöpalvelut, Tekninen toimi
Mittari: Toteutetut tehtävät
Määräaika: 2035
Toteutusvaihe: Idea

5.2 Huomioidaan kaavoituksessa luonnon monimuotoisuus ja hiilensidonta

Tehtävät

- Huomioidaan kaavoituksessa luonnon monimuotoisuus ja hiilensidonta sisällyttämällä kaavatyöhön selostus vaikutuksista hiilensidontaan ja luonnon monimuotoisuuteen
- Luonnon monimuotoisuutta heikentävissä kaavoitustoimissa selvitetään mahdollisuus ekologiseen kompensaatioon ja lisätään monimuotoisuutta toisaalla, jos mahdollista
- Hiilensidontaa vähentävissä toimissa selvitetään mahdollisuudet hiilensidonnan lisäämiseksi toisaalla
- Uusiutuvan energian hankkeissa huomioidaan vaikutukset lähiluontoon ja hiilensidontaan ja uusiutuvan energian tuotantoa edistetään luontoa kunnioittaen

Vastuutaho: Tekniset palvelut
Mittari: Toteutetut tehtävät
Määräaika: 2035
Toteutusvaihe: Idea

5.3 Luonnon monimuotoisuutta edistävien elinympäristöjen luominen

Tehtävät

- Luodaan luonnon monimuotoisuutta edistäviä elinympäristöjä, kuten hyönteishotelleja, linnun-, lepakon- ja liito-oravan pönttöjä, lahoaitoja ja risuaitoja
- Kannustetaan asukkaita ja paikallisia toimijoita mukaan toimintaan viestinnän, kampanjoiden ja tapahtumien avulla
- Kunta toimii esimerkkinä luonnon monimuotoisuuden edistämisessä näyttämällä mallia pienistä, monimuotoisuutta edistävästä toimenpiteistä, joita myös asukkaat voivat toteuttaa
- Luodaan monimuotoisuutta edistäviä elinympäristöjä kouluissa ja varhaiskasvatuksessa esimerkiksi osana kestävän kehityksen viikkoa
- Järjestetään kunnan linnunpönttötalkoot
- Rakennetaan soveltuvalla alueella monimuotoisuutta edistävä risuaita, jonka rakentamiseen asukkaat, lapset ja nuoret voivat osallistua keräämällä risuja aita varten

Vastuutaho: Sivistyspalvelut, Tekninen toimi
Mittari: Toteutetut tehtävät
Määräaika: 2035
Toteutusvaihe: Idea

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

5.4 Kunnan metsien kestävä hoito

Tehtävät - Kunnan metsiä hoidetaan kestävästi ja huomioiden metsänhoidon suositukset metsien kestävälle hoidolle ja käytön perusteille - Päivitetään kunnan metsienhoitosuunnitelma huomioiden metsänhoidon kestävyys, luonnon monimuotoisuus sekä hiilensidonta ja hoidetaan metsiä suunnitelman mukaisesti	Vastuutaho: Tekninen toimi Mittari: Toteutetut tehtävät Määräaika: 2035 Toteutusvaihe: Toteutuksessa
---	---

5.5 Ylläpidetään ja hoidetaan viheralueita

Tehtävät - Kunta ylläpitää ja hoitaa viheralueita kestävästi ja luonnon monimuotoisuus huomioiden - Viheralueiden ruohonleikkuun suunnittelussa huomioidaan luonnon monimuotoisuus vähentämällä ruohonleikkuuta soveltuvilla alueilla - Viheralueiden suunnittelussa käytetään kotimaisia ja hyönteispölytteisiä lajeja sekä huomioidaan kerroksellisuus ja vyöhykkeisyys	Vastuutaho: Tekninen toimi Mittari: Toteutetut tehtävät Määräaika: 2035 Toteutusvaihe: Toteutuksessa
--	---

5.6 Luontosuhteen vaaliminen

Tehtävät - Edistetään ja vaalitaan kunnan asukkaiden ja matkailijoiden arvokasta luontosuhdetta ylläpitämällä ja hoitamalla kunnan viheralueita, metsiä ja luontoalueita kestävästi ja mahdollistamalla niiden luontoa kunnioittava virkistyskäyttö - Matkailua ja vapaa-ajan virkistysmahdollisuuksia edistetään kestävästi ja luontoa kunnioittaen - Viestintäkampanja - Kuntalaisten mielenmaisemat: kuvakilpailu kuntalaisille tärkeimmistä luontopaikoista kotikunnassaan	Vastuutaho: Tekninen toimi, Sivistystoimi, Hyvinvointipalvelut Mittari: Toteutetut tehtävät Määräaika: 2035 Toteutusvaihe: Toteutuksessa
---	---

5.7 Vieraslajien torjunta

Tehtävät - Huolehditaan vieraslajien torjunnasta - Aktivoidaan asukkaita ja paikallisia toimijoita osallistumaan vieraslajien torjuntaan viestinnän keinoin ja kannustetaan kuntalaisia ilmoittamaan vieraslajihavainnoista - Järjestetään vieraslajitalkoot	Vastuutaho: Ympäristöpalvelut Mittari: Toteutetut tehtävät Määräaika: 2035 Toteutusvaihe: Toteutuksessa
---	--

5.8 Uusiokäytetään rakennettuja alueita

Tehtävät	Vastuutaho: Tekninen toimi Mittari: Toteutetut tehtävät Määräaika: 2035 Toteutusvaihe: Toteutuksessa
- Säilytetään luonnon monimuotoisuutta hyödyntämällä jo muokattuja ja rakennettuja alueita uusien alueiden muokkaamisen sijaan	

5.9 Luonnon monimuotoisuutta ja hiilensidontaa edistävät hankkeet

Tehtävät	Vastuutaho: Hallintopalvelut Mittari: Toteutetut tehtävät Määräaika: 2035 Toteutusvaihe: Toteutuksessa
- Hyödynnetään tarjolla olevia avustuksia ja rahoituskanavia luonnon monimuotoisuutta ja hiilensidontaa edistävien toimenpiteiden toteutuksessa - Osallistutaan seutuyhteistyössä luonnon monimuotoisuutta ja hiilensidontaa edistäviin hankkeisiin resurssien mukaan - HIILEKAS-hanke (9/2025)	

5.10 Hiilensidonnan ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen maataloudessa

Tehtävät	Vastuutaho: Maaseutupalvelut Mittari: Toteutetut tehtävät Määräaika: 2035 Toteutusvaihe: Toteutuksessa
- Maaseutupalvelut ohjaavat, neuvovat ja tukevat maatalousyrittäjiä hiilensidonnan ja luonnon monimuotoisuuden edistämisessä mm. neuvonnalla	

6

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

6 Ilmastomuutokseen sopeutuminen

Tavoitteet:

- Huomioidaan ilmastomuutokseen sopeutuminen kunnan toiminnassa varautumalla esimerkiksi sään ääri-ilmiöiden yleistymiseen

Ilmastomuutos ei ole vain tulevaisuuden uhakuva, vaan ilmasto on jo muuttunut: vuonna 2019 maapallon keskilämpötila oli 1,1 °C korkeampi verrattuna esiteolliseen kauteen. Jo 2°C nousu esiteollisen kauden lämpötilaan verrattuna aiheuttaa merkittäviä haittoja luonnolle, ympäristölle ja ihmisten hyvinvoinnille ja terveydelle. Erityisesti ilmaston lämpenemiseen vaikuttaa ihmisen toiminnasta syntynyt hiilidioksidi, jonka määrä ilmakehässä oli 48 prosenttia enemmän vuonna 2020, kuin esiteollisella kaudella.¹²

Ilmastomuutoksen hidastamisen ja pysäyttämisen lisäksi yhteiskuntien täytyy myös etsiä keinoja ilmastomuutoksen mukanaan tuomiin muutoksiin sopeutumiseksi. Ilmastomuutoksen myötä muun muassa sään ääri-ilmiöt tulevat yleistymään, mikä vaatii varautumis- ja sopeutumistoimenpiteitä kaupunkisuunnittelussa.

Lähteet

12. [Ilmastomuutoksen syyt](#). Euroopan komissio. Verkkosivu. Viitattu 15.1.2025.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

6 Ilmastomuutokseen sopeutuminen - Toimenpiteet

6.1 Ilmastomuutokseen sopeutuva uudis- ja korjausrakentaminen

Tehtävät

- Huomioidaan ilmastomuutokseen sopeutuminen kunnan uudis- ja korjausrakentamisessa
- Vähennetään rakennusten homehtumisriskiä riittäväillä räystäillä ja pellityksillä, suojaavilla pinnoitteilla, käyttämällä rakennusten ulko-osissa pienemmän homehtumisriskin materiaaleja, huolehtimalla vedenpoistojärjestelmien toimivuudesta ja huoltamalla rakenteita säännöllisesti
- Rakentamisessa huomioidaan energiatehokkuus lämmityksessä ja ilmanvaihdon toimivuus

Vastuutaho: Tekninen toimi
Mittari: Toteutetut tehtävät
Määräaika: 2035
Toteutusvaihe: Toteutuksessa

6.2 Ilmastomuutokseen sopeutuva tiesuunnittelu

Tehtävät

- Huomioidaan ilmastomuutokseen sopeutuminen teiden suunnittelussa ja rakentamisessa
- Varaudutaan lisääntyviin tulviin parantamalla vesienhallintaa ja tulvavesien reittien suunnittelulla
- Huolehditaan riittävästä katuvalaistuksesta resurssien mukaan
- Huomioidaan teiden suunnittelussa riittävän pengerrykset ja tiealueiden kuivatus
- Vahvistetaan siltakeilojen ja -rumpujen rakenteita
- Sisällytetään viheralueita yhdyskuntarakenteiden lomaan pidättämään vettä

Vastuutaho: Tekninen toimi, ELY-Keskus
Mittari: Toteutetut tehtävät
Määräaika: 2035
Toteutusvaihe: Toteutuksessa

6.3 Hulevesien käsittelyn kehittäminen

Tehtävät

- Tehdään hulevesiselvitys ja päivitetään hulevesisuunnitelma huomioiden ilmastomuutokseen sopeutuminen
- Tarkistetaan hulevesiviemäreiden mitoitus

Vastuutaho: Tekninen toimi
Mittari: Toteutetut tehtävät
Määräaika: 2035
Toteutusvaihe: Idea

6.4 Ylläpidetään viheralueita, puita ja puistoja rakennetussa ympäristössä

Tehtävät

- Ylläpidetään viheralueita, puita ja puistoja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi rakennetussa ympäristössä

Vastuutaho: Tekninen toimi
Mittari: Toteutetut tehtävät
Määräaika: 2035
Toteutusvaihe: Toteutuksessa

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ilmastosuunnitelman seuranta ja päivitys

Ilmastosuunnitelman toimenpiteiden toteutumista seurataan erillisen taulukon avulla, jonne vastuutahot päivittävät toteutetut sekä suunnitteilla olevat toimenpiteet ja tehtävät vuosiraportoinnin yhteydessä. Ilmastosuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen sisällytetään kunnan vuosittaiseen toimintakertomukseen. Ilmastosuunnitelma päivitetään kunnanvaltuuston valtuustokausittain.

Ilmastosuunnitelman seuraavan päivityksen määräaika: 31.05.2029

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Lähteet

1. Keski-Pohjanmaan ilmastotiekartta 2035. Keski-Pohjanmaan liitto 2021. PDF-Tiedosto. Viitattu 15.1.2025.
2. Kuntien ilmastosuunnitelmat. Kaustisen seutukunta. Verkkosivu. Viitattu 15.1.2025.
3. Kuntien ilmastokysely. Kaustisen seutukunta 2024.
4. Kuntien ja alueiden khk-päästöt. Hiilineutraalisuomi.fi. Suomen Ympäristökeskus. Verkkosivu. Viitattu 15.1.2025.
5. Käyttöperusteisen päästölaskennan menetelmä. Hiilineutraalisuomi.fi. Suomen Ympäristökeskus 2024. Verkkosivu. Viitattu 15.1.2025.
6. Kuntien khk-päästöjen skenaariotyökalu. Hiilineutraalisuomi.fi. Suomen Ympäristökeskus. Viitattu 15.1.2025.
7. Excel-listaus vireillä olevista biokaasu- ja biometaanin laitoshankeinvestoinneista. tilanne 13.3.2024. Suomen Biokierto ja Biokaasu ry 2024.
8. Alueen maatalous. Maaseutuyksikkö KaseKa. Verkkosivu. Viitattu 15.1.2025.
9. Taulukko: Käytössä oleva maatalousmaa kunnittain. Luonnonvarakeskus 2024.
10. Taulukko: Maidontuotanto kunnittain vuosittain. Luonnonvarakeskus 2024.
11. Pörtner, H.O., Scholes, R.J., Agard, J., Archer, E., Arneth, A., Bai, X., Barnes, D., Burrows, M., Chan, L., Cheung, W.L., Diamond, S., Donatti, C., Duarte, C., Eisenhauer, N., Foden, W., Gasalla, M. A., Handa, C., Hickler, T., Hoegh-Guldberg, O., Ichii, K., Jacob, U., Insarov, G., Kiessling, W., Leadley, P., Leemans, R., Levin, L., Lim, M., Maharaj, S., Managi, S., Marquet, P. A., McElwee, P., Midgley, G., Oberdorff, T., Obura, D., Osman, E., Pandit, R., Pascual, U., Pires, A. P. F., Popp, A., Reyes-García, V., Sankaran, M., Settele, J., Shin, Y. J., Sintayehu, D. W., Smith, P., Steiner, N., Strassburg, B., Sukumar, R., Trisos, C., Val, A.L., Wu, J., Aldrian, E., Parmesan, C., Pichs-Madruga, R., Roberts, D.C., Rogers, A.D., Díaz, S., Fischer, M., Hashimoto, S., Lavorel, S., Wu, N., Ngo, H.T. 2021. IPBES-IPCC co-sponsored workshop report on biodiversity and climate change; IPBES and IPCC, DOI:10.5281/zenodo.4782538
12. Ilmastonmuutoksen syyt. Euroopan komissio. Verkkosivu. Viitattu 15.1.2025.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

LIITE 1 - Päästöskenaario 2007-2035, Kaustinen

Päästöskenaario 2007-2035, Kaustinen

[illegible]